

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.21.235/2016/2.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Gulyás Szabó Andrea ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos I. rendű, **II.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos II. rendű és **III.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos III. rendű felpereseknek - **alperes neve (címe)** szám alatti lakos alperes ellen szabálytalan, jogellenes adatkezelés megállapítása iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2016. augusztus 11. napján kelt 14.P.20.413/2016/9. sorszámu ítélete ellen a felperes részéről 12. és 14. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, mellőzi a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit és megállapítja, hogy a felek az elsőfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a felperesek személyenként 84.000,- (Nyolcvannégyezer) forint elsőfokú és fellebbezési eljárási illeték visszaigénylésére jogosultak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az I. rendű felperes és házastársa, **(személy neve)** között házasság felbontása iránt a ... Járásbíróságon .P.../2015. ügyszámon per van folyamatban. A bíróság a peres felek, valamint jelen per II. és III. rendű felpereseinek - akik közül utóbbi az I. rendű felperes édesapja, míg előbbi az ő házastársa - igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát rendelte el, melynek célja az ott perben álló felek kiskorú gyermekének szülői felügyelete, valamint a gyermekkel való kapcsolattartás tárgyában hozandó döntés megalapozása, szakkérdésben való elősegítése volt. A felperesek szakértői vizsgálatukhoz hozzájárultak. A bíróság szakértőként az alperest rendelte ki, aki 2016. április 4-én terjesztette elő elkészített véleményét. Ebben felsorolta a vizsgált személyek személyi adatait, a bíróság által feltett kérdéseket, hozzátéve, hogy a szakértői vélemény megírása során alkalmazta az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 20. számú módszertani levelének elveit, amelyek az igazságügyi pszichológus szakértők működési köréről és tevékenységéről szólnak. Rögzítette a vizsgálati módszereket és azok jellemzőit, köztük azt, hogy az exploráció kérdés-felelet formájában zajlott le a szakértő és a vizsgálat alá vont személyek között. A szakvélemény az exploráció teljes szövegét tartalmazza, ezen kívül a pszichés státuszt, a tesztvizsgálatokat, azok eredményét, valamint az összegzést. Az anyag végén szerepelnek a bíróság kérdéseire adott válaszok.

A szakvélemény szerint az alperes az exploráció teljes anyagát valamennyi vizsgált személy esetében hangfelvételen rögzítette, a felvételkészítést mindannyian látták vizsgálatuk során, a diktafon használata egyértelmű volt számukra.

Az alperes nem kérte a felperesek írásbeli hozzájárulását a hangfelvétel készítéséhez.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes az igazságügyi szakértői vélemény elkészítésénél személyes adataik kezelése során szabálytalanul, jogellenesen járt el. Erre tekintettel kérték az alperest mint adatkezelőt adataik és - ezzel összefüggésben - a teljes szakértői vélemény törlésére kötelezni. Arra hivatkoztak, hogy az alperes a vélemény készítésekor az akkor hatályos 2005. évi XLVII. tv., valamint a 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet ellenére nem kérte a hangfelvétel készítéséhez szükséges írásbeli beleegyező nyilatkozatukat, nem tájékoztatta őket megfelelően személyes adataik kezeléséről és az adatkezelés várható időtartamáról. Álláspontjuk szerint ezzel megsértette a 2011. évi CXII. tv. (Infotv.), mint a szakértő adatkezelésére irányadó háttérjogszabály előírásait is. Keresetük jogalapjaként ez utóbbi törvény 22. § (2) bekezdését jelölték meg.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Érvelése szerint a szakértőkre irányadó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el, a 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet 8. §-ában és a 2011. évi CXII. tv. 20. § (1)-(2) bekezdéseiben előírt szóbeli tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. Az, hogy az IRM rendelet 20/A. § (3) bekezdésében foglalt írásbeli beleegyezést a hangfelvétel készítéséhez nem kért, az erről való szóbeli tájékoztatás miatt nem olyan jogsértés, melynek maga után kellene vonnia az egész szakvélemény törlését, már csak azért sem, mert nem valamennyi, a szakértői véleményben foglalt adat személyes jellegű, a szakvélemény következtetései sem csak ilyen adatokon alapulnak. Kiemelte, az Infotv. 3. § 7. pontja nem ír elő írásbeli tájékoztatást és írásbeli hozzájáruló nyilatkozat szükségességét, ezért a szakvélemény felvételét megelőző szóbeli tájékoztatás is elfogadott. Hangsúlyozta, csak a szakértői vélemény egy részénél készült hangfelvétel, a pszichológiai tesztekénél nem, így még a vitatott felperesi álláspont elfogadása esetén sem képezhetik vita tárgyát a tesztek és az azokból levont következtetések. Álláspontja ugyanakkor az volt, a felperesek célja jelen eljárással az, hogy a számukra kedvezőtlen szakvélemény szakértői eljárási hiba miatt megsemmisítésre kerüljön, így az alapperben ne legyen figyelembe vehető.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a ... Járásbíróság .P.../2015. szám alatt folyamatban lévő ügyében a felperesek személyes meghallgatásról 2016. március 23. napján készített szakértői vizsgálati hangfelvételi anyagot, melyet pendrive-on tárol, 15 nap alatt törölje. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperest a felperesek részére személyenként 18.000,- forint perköltség megfizetésére kötelezte azzal, hogy ezt meghaladóan a felek költségeiket maguk viselik. Indokolása a 2011. évi CXII. tv. (Infotv.), a szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. tv. és - mint az Infotv.-hez képest speciális - 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet rendelkezésein alapult. Kifejtette, az IRM rendelet 8. § (1) bekezdésében megfogalmazott tájékoztatás elmulasztásához a jogalkotó nem fűzött jogkövetkezményt, így a mulasztást a szakértőt kirendelő bíróságnak kell szükség esetén értékelés tárgyává tennie, amikor arról dönt, hogy alkalmasnak tartja-e a szakértői véleményt a megalapozott döntés meghozatalához. Ugyanakkor mivel az IRM rendelet 20/A. § (3) bekezdése szerint írásbeli beleegyezés esetén készíthető hangfelvétel, az alperes pedig nem tette vitássá, hogy ilyet a felperesektől nem kért, azt állapította meg, hogy a hangfelvételt a szakértő jogellenesen készítette el. Emiatt az Infotv. 17. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel, a 22. § (5) bekezdése alapján kötelezte a hangfelvétel törlésére.

Nem látta azonban indokoltnak a teljes szakértői vélemény törlésére irányuló kereseti kérelmet. Az IRM rendelet 20/A. § (4) bekezdéséből kiindulva azt a következtetést vonta le, hogy a szakértőnek a vizsgálat során jegyzőkönyvet mindenképpen kell készítenie és jogosult dönteni abban a kérdésben,

hogyan az elhangzottakat szó szerint rögzíti-e. A felek, ha a vizsgálatnak alávetették magukat, nem tilthatják meg a szó szerinti jegyzőkönyv készítését, az explorációs beszélgetésnek a szakértői véleményben való szerepeltetése pedig lényegét tekintve ennek felel meg. Rámutatott, az alperes által hivatkozott 20. számú módszertani levél részletezi, hogy a szakértői gyakorlatban milyen ajánlott vizsgálatok vannak, köztük többféle módszer szerepel, melyeket nélkülözhetetlennek tekint a szakértői vizsgálat során. Az exploráció az igazságügyi szakértésben tematikus kikérdezés formájában történik, azt a célt szolgálja, hogy a megbízásban szereplő kérdésekre a szakértő választ tudjon adni. Az így nyert adatok révén kapcsolódik a vélemény a perbeli adatok konkrét formáihoz. Ahhoz, hogy a pszichológus szakértő a vizsgált személyeket megfigyelhesse és kellő mélységű kikérdezést tudjon alkalmazni, olyan kérdéseket kell feltennie - a bíróság megfelelő tájékoztatása érdekében is -, amelyek érintik személyes és különleges adataikat. Önmagában tehát a szakértői vizsgálat kérése, az elrendeléséhez való hozzájárulás, az, hogy az érintett a vizsgálatnak aláveti magát, szükségszerűen jelenti egyben az adatok kezeléséhez való hozzájárulást is, a személyes és különleges adatok nélkül ugyanis megalapozott szakértői vélemény nem adható.

Hangsúlyozta továbbá, a módszertani levél III.2. pontja a szülői felügyelet és a kapcsolattartás szabályozására irányuló perekben történt kirendelés esetére a vizsgálat célját a gyermek érdekének pszichológiai meghatározásban, a nevelési alkalmasság és a gyermek érzelmi kötődésének megállapításában jelöli meg. A gyermek érdeke az alapmotívum, amely a vizsgálati adatok integrálását vezérli. Annak eldöntése, hogy az alperesi szakértő a vizsgálatot megfelelően szervezte-e, folytatta-e le, és ezáltal a vélemény megalapozott adatokat szolgáltat-e az érdemi kérdés eldöntéséhez, a döntést hozó bíróság kompetenciájába tartozik. Azt azonban megállapíthatónak találta, hogy az exploráció kérdései megfeleltek azoknak a szempontoknak, amiket a módszertani levél előír.

Egyebekben rámutatott, a felperesek a vizsgálatnak önkéntesen vetették alá magukat, hiszen maguk is kérték az érintett perben igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat elrendelését. A közokiratba foglalt kérelem magában foglalja, hogy annak alávetik magukat módszereire és eljárására is tekintettel. A felperesek személyes adatainak kezelését a szakértői bizonyítás kiemelt céljára, a szakértőre vonatkozó speciális rendelkezésekre is figyelemmel így nem találta jogellenesnek, következésképpen nem volt ok a teljes szakvélemény törlésére.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést annak részbeni megváltoztatása és a keresetnek megfelelő döntés meghozatala érdekében. Fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontjukat hangsúlyozták, az ítélet nem értékelte kellő súllyal az alperes jogszabálysértő, jogellenes magatartását. Véleményük szerint a 20. számú módszertani levélnek nincs jogi relevanciája, az csupán útmutatóként szolgál a szakértők számára, ennél fogva az elsőfokú bíróság arra nem alapozhatta volna ítéletét. Érvelésük szerint az, hogy beleegyeztek a szakértői vizsgálatba, nem mentesítette az alperest tájékoztatási kötelezettsége alól. Hozzá tették, a szakvéleményben szereplő exploráció rögzítése adatvédelmi, adatkezelési szempontból nem szó szerinti jegyzőkönyv, hanem a hanganyag másolata, következésképpen nemcsak a hanganyag minden példányát kell törölni az elektronikus adathordozókról, hanem annak szó szerinti, papírra rögzített leírata is megsemmisítendő. Kiemelték, az alperes bizonyos különleges adataikat is rögzítette, melyhez az Infotv. értelmében írásos hozzájárulásukra lett volna szükség. Téves ezért az elsőfokú bíróság azon álláspontja, miszerint a vizsgálatral együtt személyes és különleges adataik kezeléséhez egyaránt hozzájárultak volna.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseinek helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az Infotv. a személyes adatok kezelését főszabály szerint két jogalapon teszi lehetővé: egyrészt az érintett - előzetes tájékoztatáson alapuló - hozzájárulásával, másrészt kötelező jelleggel, amennyiben azt törvény vagy törvény felhatalmazása alapján az abban meghatározott körben önkormányzati rendelet közérdeken alapuló célból elrendeli. A kötelező adatkezelés elrendelésének feltételei szigorúbbak a különleges adatok esetében. A kötelező adatkezeléssel kapcsolatban garanciális jelentősége van annak, hogy az adatkezelést elrendelő jogalkotó mérlegelje az adatkezelés részleteit. A törvény ugyanakkor szűk körben és átfogó garanciális szabályok mellett lehetővé teszi, hogy bizonyos esetekben, speciális érdekekből az érintett hozzájárulása hiányában és a jogalkotó közhatalmi aktusa nélkül is sor kerülhessen az adatkezelésre. A perbeli esetben ebből a szempontból lényeges körülmény, hogy az előzményi perben bizonyítási eljárás lefolytatása keretében került sor szakértő kirendelésére.

Az Infotv. 21. § (1) bekezdés a) pontja kizárja az érintett személyes adatának kezelése elleni tiltakozás lehetőségét abban az esetben, ha az adatkezelés kötelező. Szabályozza azt is, hogy az adatkezelő az érintett adatát nem törölheti, ha az adatkezelést törvény rendelte el (21. § (7) bekezdés).

Helyesen érvelt ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság azzal, hogy ennek konkrét szabályrendszerét az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény adja meg. Vagyis a szakértő a tevékenysége során rendelkezésére bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatokat a kirendelés vagy megbízás teljesítése, valamint tevékenységének szakmai, módszertani, etikai és a jogszabályoknak való megfelelőségének ellenőrizhetősége céljából jogosult kezelni. Emellett lényeges, hogy a szakértőt a tevékenysége során tudomására jutott tényekre és adatokra nézve titoktartási kötelezettség terheli, az ügyre vonatkozó tényekről és adatokról csak az ügyben eljáró hatóság, továbbá az adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére nyújthat tájékoztatást (12. § (1) és (2) bekezdések).

A kirendelő bíróságnak a szakértői vélemény megalapozottságának megítéléséhez ellenőriznie kell az abban foglaltakat, amennyiben ez nem lehetséges, az a Pp. 182. § (3) bekezdése szerinti olyan hiányhoz vezet, ami miatt a szakvélemény ítélezés alapjául nem szolgálhat. Éppen ezért a szakértőtől meg kell követelni mindazon tényeknek az ismertetését, amelyeknek jelentőségük volt a szakértői vélemény meghozatalánál és amelyek szükségesek a szakértői vélemény helyességének ellenőrzéséhez (BH2005. 147.). Az előzményi per gyermekelhelyezés kérdésében való döntésre irányul, ennél fogva olyan személyes és az Infotv. 3. § 3. b) pontjában nevesített különleges adatok rögzítésének is szükségképpen helye volt a szakértő részéről, melyek felvételét a felperesek sérelmezték. Ezek nélkül a kirendelő bíróság nem lenne abban a helyzetben, hogy a szakvélemény alaposágát mérlegelje és a gyermek érdekeinek megfelelő döntést hozzon. Mindezekből okszerűen az is következik, hogy nincs helye a szakvéleményből a felperesek személyes és érintett különleges adatainak törlésének.

A fentiekben kifejtettekből adódóan nem volt relevanciája a felperesek által hivatkozott, a NAIH 2015. szeptember 29-én kiadott ajánlásának a törvényi normaszöveggel szemben.

Téves az a felperesi álláspont is, mely szerint a pszichológus szakértő működésére és tevékenységére irányadó 20. számú módszertani levél előírásait figyelmen kívül kell hagyni az ügy érdemi eldöntésénél. A módszertani levél ugyanis olyan szakmai útmutató, melynek iránya mentén köteles a szakértő véleményének elkészítésére. A bíróság a szakvélemény értékelése során figyelembe veszi a szakmai és etikai elvek betartását, azok megsértése akár a vélemény mellőzéséhez is vezethet. A hivatkozott módszertani levél olyan iránymutatásokat tartalmaz, melyeket az igazságügyi pszichológus szakértőknek a szakértői munka során alkalmazniuk kell. Ez rögzíti azt is, hogy a szakértői munka - alapjait tekintve - mindig kérdésfeltevésben szereplő

információszerzésekre, a vizsgálati feladat elvégzésére irányul, amit egy adott személy vagy személyek vizsgálatba vonásával lehet csak elérni. Módszertanilag az alkalmazott pszichológiai vizsgálat helyzetről helyzetre jelentős fokban eltérő lehet, de a kapott, különböző természetű adatoknak azonos módon kell megalapozniuk a kiértékelés menetét úgy, hogy az annak folyamatában nyert megállapítások végül a feltett kérdések megválaszolásához vezessenek. Lényeges, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő vizsgálatait azokra a személyekre terjeszti ki, akiknek szakértésére megbízást kap. A személyekkel a szakértő kapcsolata csupán a vizsgálatokra jellemző viszonyt jelent, más jellegű kapcsolat köztük nincs. Általánosan érvényesülő szabály, hogy a vizsgálat során egyidejűleg több módszert szükséges használni. Az adott kérdésfeltevésnek megfelelő vizsgáló eljárások kiválasztása a szakértő kompetenciája, ezek azonban csak olyan standardizált eljárások, illetve projektív tesztek lehetnek, melyek a pszicho-diagnosztikai gyakorlatban kimunkált viszonyítási, objektív kritériumokkal rendelkeznek, és alkalmasak a vizsgálati személyek vonatkozásában a jogszolgáltatás számára releváns információt nyújtani. Az érintett személyek viselkedésének megfigyelése, a kikérdezés (explorációs technika) nélkülözhetetlen részre a szakértői vizsgálatnak. Az exploráció az igazságügyi szakértésben tematikus kikérdezés formájában történik. A vizsgálat során ez azt a célt szolgálja, hogy a megbízásban szereplő kérdésekre a szakértő adekvát választ tudjon adni. Az explorációban nyert adatok révén kapcsolódik a vélemény a perbeli adatok konkrét formáihoz. A módszertani levél előírja azt is, hogy a pszicho-diagnosztikai vizsgálatoknak pontos jegyzőkönyvvezetéssel kell történniük. Ez teszi lehetővé az elemi, kiindulási adatok későbbi, kvantitív feldolgozását. A kikérdezés és a megfigyelés során a válaszadás, a viselkedés teljességének regisztrálása szükséges. A pontos jegyzőkönyvvezetés vagy technikai rögzítés a vizsgálatához kötelezően hozzátartozik. A vizsgálat objektivitását az jelenti, hogy az adott kiindulási adatokat a megfelelő felkészültségű szakértők közül bárki azonos módon dolgozza fel és értékeli.

Nem volt jogi indoka a teljes szakértői vélemény törlésének sem. A fentiek szerint ugyanis az explorációs technika nélkülözhetetlen része a szakértői vizsgálatnak, az így nyert adatok révén tud a kirendelt szakértő a bíróság által feltett kérdésekre adekvát választ adni. Annak eldöntése, hogy a szakértői vélemény megalapozott adatokat tartalmaz-e az alapügy elbírálásához, az e tárgykörben eljáró és döntéshozó bíróság kompetenciájába tartozó kérdés. Ha aggályosnak, megalapozatlannak tartja a szakértői véleményt, dönthet úgy, hogy mellözi az abban foglalt megállapításokat. Ennek mérlegelése azonban nem a jelen ügyben eljáró, a jogellenes adatkezelésről döntő bíróság hatáskörébe tartozik. Önmagában az érintettek írásbeli hozzájárulása nélkül, ámde a felvételkészítés ismeretében legalább ráutaló magatartásuk mellett rögzített részben személyes, részben különleges adatok a teljes szakvélemény törlését nem indokolják. A kisebbfokú eljárási szabálysértés nem vezethet ahhoz, hogy az I. rendű felperes - és rajta keresztül a II-III. rendű felperesek - alapperbeli céljainak nem megfelelő végkövetkeztetésű szakvélemény a törlés révén a gyermekelhelyezési, kapcsolattartási perben felhasználhatatlanná váljon úgy, hogy - esetlegesen - az egyéb kérdésekben aggálytalan.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének érdemi részét - nem fellebbezett részét nem érintve - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A pertípus az 1990. évi CXIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés o) pontja alapján illetékmentes, ezért - részben megváltoztatva az ítéletet - ugyancsak a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint döntött a lerótt elsőfokú és fellebbezési eljárási illeték felperesek általi visszaigényléséről (Itv. 80. §. (1) bekezdés i) pont). Ennek során figyelembe vette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen rögzítette, miszerint a felperesek részéről személyenként 36.000,- forint peres eljárási illeték lerovásra került. Másodfokon ez 48.000,- forint volt.

A további perköltségek kapcsán a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott, alapul véve a

megközelítőleg azonos pervesztességi-pernyertességi arányokat.

Szeged, 2016. december 9.

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.	Bálint Attila s.k.	. Béri András s.k.
a tanács elnöke, előadó bíró	táblabíró	táblabíró